

Kartuliseemne uuendamiseks kasutage vaid sertifitseeritud seemet.

neda. Samuti ei tea toojad, kas sort on vähikindel või mitte.

Ebameeldivad känkrad

Haigestunud kartulit on lihtne ära tunda, sest kartulivähi tekitaja elutegevus häirib mugulate normaalset arengut. Haigus muutub hästi märgatavaks kartulivõtmise ajal, kui mugulad ja stoolonid on muutunud osaliselt või üleni kõbrulise pinnaga känkrateks.

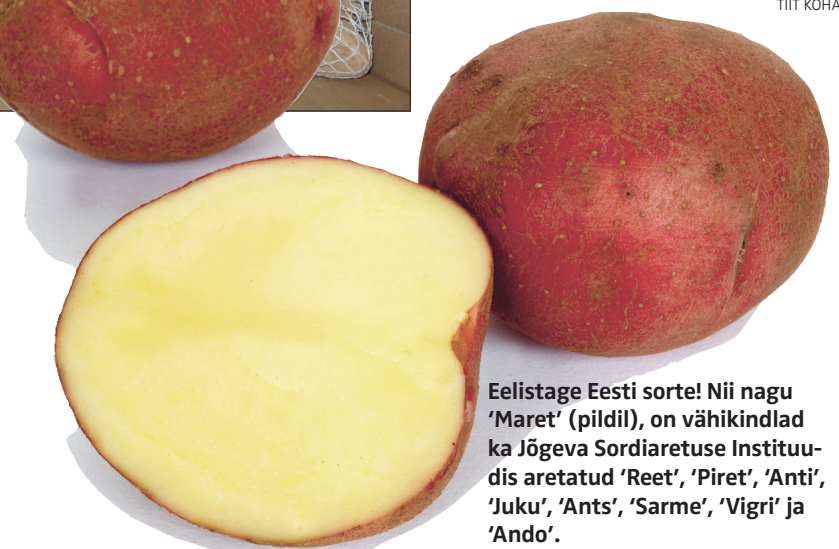
Vähikänkrad on värvuselt kollakasvalged või pruunid. Vähikasved tekkivad algul mugulasilmade kohal väikeste mügaratena. Väljakasvusi ei esine kunagi juurteil, kuid neid võib olla vartel.

Püsiosed eriti eluvõimelised

Haigustekitaja *Synchytrium endobioticum* nakatab peale kartuli veel teisi taimi maavitsaliste perekonnast. Sügisel, kui vähikasved hakkavad mädanema, pääsevad seene püsiosed haigestunud kartuli kudedest mulda ja talvituvad seal. Eri andmetel säilivad püsiosed mullas eluvõimelisena 10–40 aastat.

Kevadel nakatavad püsieostest tekkinud rändeosed stooloneid ja mugulaid. Taimede sees nakatunud rakkude keskel arenevad õhukese kestaga eospesad, millest vabanenud rändeosed nakatavad uuesti mugulaid.

Kartulivähi arengut soodustab mulda suur niiskus. Vett on vaja tali- ja süvieveoste idanemiseks ning rändeoste levikuks.

TIIT KOHA

Eelistage Eesti sorte! Nii nagu 'Maret' (pildil), on vähikindlad ka Jõgeva Sordiaaretuse Instituudis aretatud 'Reet', 'Piret', 'Anti', 'Juku', 'Ants', 'Sarme', 'Vigri' ja 'Ando'.

Kasvatage vähikindlaid sorte!

Kartulivähil on mitu erinevat patotüüpi, st haigustekitaja rassi, mis erinevad haiguse tekitamise võime poolest. Mitme patotüübi esinemine võib vähendada peremeestaime resistentsusvõimet. Siit soovitus: kasvatage eelkõige vähikindlaid kartulisorte!

Kahjuks pole teada ühtegi keemilist preparaati, mis mõjub haigustekitajale, kuid ei kahjusta mulda ega taimet. See tähendab, et praegu meil veel keemilisi taimekaitsevahendeid kartulivähi vastaseks võitluseks ei ole.

Lootust annab biopreparaat, mille puhul saastunud mulda lisatud purustatud vähikestad pärsivad haiguse levikut.

Kartulivähk on talunike, aiapidajate jt kartulikasvatavate jaoks tõsine nuhtlus, mille avastamisele, veel parem ennetamisele tuleb kõikjal tähelepanu pöörata.

EVE RUNNO-PAURSON,

Eesti Maaülikool

KERSTI SILDNIK,

Taimetoodangu Inspeksioon

Haiguse arenguks sobivad jahedad suved, kui sooja on 15–18°, ja talved, mil temperatuur on vähemalt 160 päeval alla 5°. Sademeid peaks aastast tulema vähemalt 70 cm. Püsieos vajab idanema hakkamiseks 70-päevast puhkeperioodi. Nakatamiseks sobivaim temperatuurivahemik on 12–24°.

Haigus kandub edasi mullaste maa-harimisriistadega, mullas vihmade ja saastunud seemnekartuliga. Püsiosed on nii visad, et säilitavad eluvõime isegi loomade seedetrakti läbimisel. Seega on nakkusallikas ka saastunud sõnnik.

Kasutage vaid kontrollitud seemet

Ebameeldivuste vältimiseks on kõige lihtsam kartulivähki oma majapidamisse mitte tuua. Kartuliseemne uuendamisel ostke alati sertifitseeritud seemet, sest see on haigusvaba ja laboratoorselt kontrollitud.

Varem oli Eestis lubatud kasvatada vaid vähikindlaid kartulisorte, mistõttu haigust oli lihtne ennetada. Praegu ei ole kartulisortide registreerimi-